

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Викладач: доктор політичних наук, професор Хорішко Лілія Сергіївна

Кафедра: політології, IV корпус, ауд. 310

E-mail: liliia_khorishko@ukr.net

Телефон: (061) 289-15-74

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти:	Політологія Магістр						
Статус дисципліни:	Цикл загальної підготовки						
Кредити ECTS	3	Навч. рік:	2023-2024	Рік навчання	1	Тижні	14
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів	4	Лекційні заняття – 28 Практичні заняття – 14 Самостійна робота – 48			
Вид контролю:	Екзамен						
Посилання на курс в Moodle	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1592						
Консультації:	особисті – IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom за попередньою домовленістю						

ОПИС КУРСУ

Курс «Політична система сучасної України» є необхідною складовою частиною базової теоретичної та практичної підготовки студента, що навчається за освітньою програмою «Політологія», а також є основою для подальшого вивчення спеціальних дисциплін.

Курс «Політична система сучасної України» складається з 4 змістовних модулів:

1. Становлення та модернізація політичної системи України
2. Суб'єктність політичної еліти в модернізації політичної системи України
3. Структурні складові політичної системи України
4. Інформаційно-комунікативні аспекти функціонування політичної системи України

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політична система сучасної України» є надання студентам необхідних знань стосовно сутності, особливостей та специфіки функціонування політичної системи України в умовах сучасної політичної дійсності.

Основними **завданнями** дисципліни «Політична система сучасної України» є: визначити структурно-функціональні характеристики політичної системи України; засвоїти моделі комунікативної взаємодії в рамках політичної системи та визначити їх вплив на динаміку розгортання політичних процесів; функції структурних елементів, засвоїти навички аналізу політичної системи; проаналізувати основні етапи модернізації політичної системи України в умовах сучасної політичної дійсності; визначити перспективи модернізації політичної системи України.

Знайомство з першоджерелами, що розкривають зміст та теоретичні аспекти функціонування політичної системи України дозволить слухачам курсу вільно орієнтуватися у спеціальній термінології, персоналіях політичних лідерів тощо, поглибить знання відносно специфіки функціонування політичної системи України та основних суб'єктів, сприятиме формуванню цілісного уявлення про процеси модернізації політичної системи у контексті світових тенденцій розвитку.

Використання різних методів дослідження української політичної системи сприятиме розвитку таких затребуваних роботодавцями «м'яких» навичок, як розуміння змісту, процедури та технологій політичної діяльності персональних та колективних суб'єктів, направлених на здійснення модернізаційних процесів. Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатів, дискусії, аргументованого відстоювання власної точки зору, що сприятиме розвитку аналітичних здібностей та навичок комунікації. Виконання групових практичних завдань та підсумкових творчих проектів спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних та лідерських якостей.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент зможе:

- фахово тлумачити основні поняття даного курсу, використовуючи отримані знання для написання аналітичних робіт і тез наукових конференцій;
- синтезувати нові ідеї та формувати власне бачення стосовно політичних процесів, що впливають на функціонування політичної системи України;
- використовувати набуті знання задля виявлення та фахової оцінки проблем розвитку політичної системи України;
- розробляти практичні рекомендації щодо можливих напрямів вдосконалення функціонування політичної системи України;
- творчо застосовувати отримані знання на практиці, досліджуючи та прогнозуючи, вплив діяльності основних політичних суб'єктів на розвиток політичних процесів у суспільстві.

Змістовне наповнення курсу, що викладається на лекційних і практичних заняттях та засвоюється студентом під час самостійної роботи, забезпечує набуття **компетентностей**:

ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК09. Спроможність до активної участі у процесах національного відродження держави, її політичних та громадських інституцій поствоєнного періоду.

Програмні результати навчання:

ПР 01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.

ПР 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

ПР 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних

процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.

ПР 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних дослідницьких завдань та групових творчих проектів розміщені на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1592>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи

Обов'язкові види роботи:

Усна відповідь на семінарському занятті (має 5 балів) – розгорнута відповідь на одне з питань курсу, що супроводжується наданням власної оцінки його змісту.

Виконання практичного письмового завдання – написання есе, виконання завдання на проведення порівняльного аналізу, аналіз політичної ситуації (має 5 балів) – висловлення власної аргументованої думки із запропонованого питання; аналіз поточної політичної ситуації, здійснення порівняльного аналізу тенденцій розвитку структурних складових політичної системи України.

Підсумкові контрольні заходи:

Усна відповідь на іспиті (має 20 балів) передбачає розгорнуте висвітлення двох питань: теоретичного (має 15 балів) та тестове завдання (має 5 балів). Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1592>

Захист індивідуального дослідницького завдання (має 20 балів) здійснюється на заліковому тижні. Публічний захист є обов'язковою вимогою для зарахування результатів за даними видами робіт. Результати ІДЗ можуть стати основою для доповідей на студентських науково-практичних конференціях. Усі письмові завдання подаються виключно через платформу Moodle.

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (має 60%)			
Змістовний модуль 1-2	Робота на семінарі	Семінари 1,2,3	15
	Практичне завдання	Тиждень 1,3	15
Змістовний модуль 3-4	Робота на семінарі	Семінари 4,5,6,7	20
	Практичне завдання	Тиждень 11,14	10
Підсумковий контроль (має 40%)			
Екзамен			20
Захист індивідуального дослідницького завдання			20
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	Не зараховано
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Становлення та модернізація політичної системи України			
Тиждень 1-2 Лекція 1;2	Основні етапи становлення та розвитку політичної системи України	Написання аргументованого есе	5
Тиждень 1 Семінар 1	Основні етапи становлення та розвитку політичної системи України		5
Тиждень 3-4 Лекція 3;4	Основні напрями модернізації політичної системи України		
Тиждень 3 Семінар 2	Основні напрями модернізації політичної системи України		5
Змістовий модуль 2. Суб'єктність політичної еліти в модернізації політичної системи України			
Тиждень 5-6 Лекція 5;6	Політична еліта як суб'єкт модернізації політичної системи України	Практичне завдання	5
Тиждень 4 Семінар 3	Політична еліта як суб'єкт модернізації політичної системи		5
Тиждень 7 Лекція 6	Інститут президентства в політичній системі України		
Тиждень 7 Семінар 4	Основні напрями модернізації політичної системи України		5
Тиждень 8 Лекція 7	Інститут президентства в політичній системі України		
Змістовий модуль 3. Аналіз особливостей функціонування структурних складових політичної системи України			
Тиждень 9-10 Лекція 9;10	Інститут парламентаризму в політичній системі України		
Тиждень 9 Семінар 5	Органи місцевого самоврядування в політичній системі України		5
Тиждень 11 Лекція 11	Особливості функціонування нормативно-правової підсистеми	Практичне завдання	5
Тиждень 12 Лекція 12	Органи місцевого самоврядування в політичній системі України		
Тиждень 13 Лекція 13	Інститут виконавчої влади в політичній системі України		

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень 12 Семінар 6	Інститут виконавчої влади в політичній системі України		5
Змістовий модуль 4. Інформаційно-комунікативні аспекти функціонування політичної системи України			
Лекція 14 Тиждень 14	Особливості формування та функціонування системи політичних комунікацій	Практичне завдання	5
Тиждень 14 Семінар 7	ЗМІ в політичній системі України		5

Література:

Основна:

1. Баранівський В. Ф. Політологія: підручник. Київ : НАУ, 2016. 235 с.
2. 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / Г. В. Боряк (кер. авт. кол.), В. В. Головка (координатор проекту), В. М. Даниленко, С. В. Кульчицький, О. М. Майборода, В. А. Смолій (відп. ред.), Л. Д. Якубова, С.О. Янішевський; НАН України; ін-т історії України. Київ : Ніка-центр, 2016. 796 с.
3. Кармазіна М. Між історією і політикою. Київ : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса, 2015. 557 с.
4. Політична система сучасної України: навч. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спец. «Політологія» освіт.-проф. програми «Політологія». Запоріжжя : КСК-Альянс, 2020. 77 с.
5. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / А. О. Дегтяр, О. А. Дегтяр, Х. І. Калашнікова, М. К. Гнатенко. Харків : НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.

Додаткова:

1. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми : монографія. Вид. 2-ге, доп. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 704 с.
2. Соборність України: історія та сучасність : зб. наук. праць. Матеріали Всеукр. наук. конф., м. Київ, 19 січ. 2023 р. / за ред. Ю. Ж. Шайгородського; упоряд.: З. В. Захожай, В. Д. Яремчук. ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ–Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2023. 208 с.
3. Кондратенко О. Ю. Україна у світових рейтингах демократії : моног. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 176 с.
4. Національна стійкість України та національна безпека. Аналітична записка / за ред. О. М. Майбороди. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 40 с.
5. Стратегічні комунікації суб'єктів політики в умовах сучасної політичної дійсності : колект. моног./ за заг. ред. Хорішко Л. С. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 178 с.
6. Хорішко Л. С. Стратегічні комунікації України в контексті євроінтеграції. *Політикус*. 2022. Спецвипуск. Євроінтеграція. С. 106-111.
7. Хорішко Л. С. Інституціоналізація еліти в процесах модернізації політичних систем : моног. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2018. 400 с.

Інформаційні ресурси:

1. Даниленко С. І. Перевтілення демократії в інформаційну добу: роль нових медіа та громадянського комунікування. URL : <http://pd.ipiend.gov.ua/article/view/235502>
2. Демократія: від теорії до практики. URL: https://www.ifes.org/sites/default/files/ifes_ukraine_democracy_from_theory_to_practice_course_reader_v1_ukr.pdf
3. Карнаух А. Проблеми становлення сучасної політичної культури в Україні. URL: <http://www.personal.in.ua/article.php?ida=573> (дата звернення: 23.08.2023).
4. Михальченко М. Політична система України: моделі трансформації. URL: http://www.ipiend.gov.ua/?mid=98&action=politic_detail&politic_id=23 (дата звернення: 23.09.2023).

5. Нове покоління українського політикуму в умовах війни та повоєнних суспільних трансформацій : матеріали круглого столу (Київ, 15 листопада 2022 р.). URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2023/03/Zbirnyk_za_materialamy_kr.stolu-2023.pdf (дата звернення: 23.09.2023).
6. Парламентаризм в Україні. Проблеми відкритості, демократизації та довіри. URL: http://www.kennan.kiev.ua/kkp/content/seminars/materials/2000_04_11.pdf (дата звернення: 23.09.2023).
7. Розумна О. Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи : аналітична доповідь. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/kultu_dypl-26841.pdf.
8. Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій і партійних систем. URL: <http://politzone.in.ua/index.php?id=236> (дата звернення: 23.09.2023).
9. Штука І. Проблеми формування демократичної політичної культури в Україні. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/slv/2011_11/st69.pdf (дата звернення: 23.09.2023).
10. Butsenko O. Ukraine. Historical perspective: cultural policies and instruments//Compedium: Cultural policies and trends in Europe. URL: <http://www.culturalpolicies.net/web/ukraine.php>.

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків

Відвідування занять обов'язкове.

Завдання мають бути виконанні в зазначені терміни.

Пропуски занять, незалежно від причини підлягають відпрацюванню у години консультацій.

За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Під час занять персональні електронні пристрої (телефони, ПК) можна використовувати лише за умови виробничої необхідності (за погодженням з викладачем). Мобільні телефони повинні бути переведені на беззвучний режим. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо.

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2023-2024 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога Марті Ірини Вадимівни (061)228-15-84, (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Борисов Костянтин Борисович**
Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. [\(061\) 228-75-50](tel:(061)228-75-50)

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>
Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>